

Diari de les idees 13

Les tensions i les revoltes que s'estan escampant des d'Amèrica Llatina a Hong Kong passant per Orient Mitjà marquen un cop més la pauta de la política internacional. En el cas d'Amèrica Llatina, després d'una dècada i mitja de governs progressistes i d'esquerres, el reflux de moviments reaccionaris, desestabilitza la regió i fa témer que es desencadenin inèrcies autoritàries que puguin provocar una involució democràtica. De Bolívia a l'Equador, passant per Haití i Hondures, els darrers mesos de 2019 han vist com tot el continent està vivint protestes socials i manifestacions multitudinàries, de vegades violentes, provocades per una vertiginosa sèrie de greuges, com ara els fraus electorals, la corrupció, o les conseqüències varies d'una creixent desigualtat que són el detonant de la protesta, com ara l'augment dels preus del combustible o del transport públic. El cas de Xile, que des de la dictadura d'Augusto Pinochet ha estat el laboratori del neoliberalisme a Sud-Amèrica i encara perviuen els tics autoritaris de certes elits segons *Foreign Policy*, els enfrontaments amb la policia xilena, els *Carabineros*, han causat una vintena de morts i el president Sebastián Piñera va declarar l'estat d'emergència. Una violència policial que ha estat denunciada per organismes de Drets Humans com Humans Rights Watch. El context socioeconòmic marcat per l'estancament dels salaris, l'augment dels costos de la vida i la degradació dels models de convivència, després de dècades de desigualtat i casos de corrupció que se suportaven amb resignació, ara s'han tornat més difícils d'acceptar i han comportat aquesta onada de revoltes, tal com ho estudia Moisés Naim a *Foreign Affairs*.

Particularment preocupant és el cas de Bolívia on la situació continua molt confusa amb acusacions creuades de cop d'estat entre els bàndols enfrontats. Per a alguns observadors, com és el cas de Hugo José Suárez a *Open Democracy*, la caiguda d'Evo Morales representa la

crisi d'un model de lideratge polític ara caduc, que va funcionar mentre es va donar un clima econòmic òptim, recolzat en un desenvolupament sostingut, acords internacionals d'inversió i un procés d'equitat i redistribució dels ingressos públics. Des de les pàgines de *Le Monde Diplomatique*, s'apunta que l'origen de la crisi s'ha de veure en les polítiques de redistribució dutes a terme i que han permès l'aparició d'una classe mitjana diversa i, de vegades molt pròspera, que ha acabat per no compartir la visió i els objectius dels líders i el programa polític a qui deuen el seu ascens social. Finalment, és també molt rellevant la importància del liti -del qual Bolívia posseeix el 75% de les reserves mundials- i els seus efectes geopolítics en tot aquest procés, atès que davant les pressions exercides per companyies transnacionals americanes i canadenques per disposar d'aquest recurs, el Govern d'Evo Morales finalment va optar per un acord amb la Xina per un valor de mil milions de dòlars per explotar el mineral. Alejandro Pedregal ho estudia en detall en un article publicat a la revista [CTXT](#).

Canviant de continent, continuen les protestes a Hong Kong, cada vegada més violentes i després de moltes setmanes de mobilitzacions. Segons un article de *Foreign Policy*, el vice primer ministre xinès Han Zheng ha demanat a l'administradora general del territori, Carrie Lam, de donar suport al pla de Beijing per imposar les lleis de seguretat nacional a Hong Kong, la qual cosa suposa un nou pas en l'escalada de violència ja que, tot i no quedar gaire clar quines podrien ser les noves mesures de repressió, probablement inclourien la censura de les comunicacions online, la militarització de la policia i la repressió fiscal de les empreses que donen suport als manifestants. Tanmateix, les eleccions municipals del passat diumenge 24, que foren vistes com un referèndum sobre les protestes pro-democràcia, han donat una victòria aclaparadora a la oposició demòcrata que ha aconseguit 387 regidories de les 452 i que suposa una derrota sense pal·liatius pel bloc pro-Xina. Aquest resultat de recolzament massiu a les protestes i alguns dels seus líders que han estat escollits i amb la participació més alta de totes les eleccions celebrades fins ara, qüestiona la via repressiva i fa tamablejar la figura de Carrie Lam i la seva gestió d'aquesta crisi profunda a l'ex-colònia britànica.

Finalment a l'Orient Mitjà, Maya Yahya a *ForeignAffairs* emmarca l'onada de protestes que està vivint tot l'Orient Mitjà en un context de descontentament que va culminar en una primera fase amb la Primavera àrab de 2010-11. Avui, gairebé deu anys després, la situació sembla haver empitjorat: la repressió política és més pesant, el creixement econòmic és lent i desigual, la corrupció continua essent endèmica, i la igualtat de gènere és més aspiració que realitat. Amb tot l'estratègia tradicional dels estats de la regió de proporcionar treball, seguretat i serveis a canvi de lleialtat política ja no funciona com ho palesen les protestes generalitzades de les darreres setmanes i protagonitzades per una nova generació de joves àrabs que ja estan acostumats a manifestar la seva insatisfacció i que compta amb la participació decisiva de les dones.

Per tancar l'apartat internacional, ara que s'han iniciat les audiències públiques del procés d'*impeachment* contra el president nord-americà Donald Trump, amb una cascada de revelacions sobre la implicació de la Casa Blanca en les pressions sobre Ucraïna, i malgrat les aparences, sembla que el president americà hagi aconseguit portar la situació al seu terreny de joc, qualificant el procés com a un judici espectacle i una caça de bruixes. Una

opinió que és compartida pràcticament per la totalitat dels càrrecs electes republicans en ambdues cambres. Segons un estudi publicat a *The New Yorker*, Trump ha aconseguit definir el marc dins del qual es produeix el procés d'*impeachment*, com d'altra banda ho ha fet amb totes les seves altres accions controvertides durant els darrers anys, reduint-les a una qüestió purament partidista de lleialtat i legitimitat *partisana*. Si finalment els testimonis i les proves factuais acaben quedant en un segona pla, semblaria que les possibilitats de Trump per superar l'*impeachment* i ser reelegit al 2020 tornen a ser importants.

Els resultats de les eleccions espanyoles i l'acord entre PSOE i Unidas Podemos centren els comentaris i l'anàlisi política a Espanya i a Catalunya. De cara a la formació del nou govern, Josep Maria Ramoneda subratlla a *El País* que si acaba prosperant l'acord, aquest no serà fruit d'un projecte consistent i buscat pel PSOE, sinó conseqüència del fracàs de la seva aposta electoral.

La seva capacitat de no decebre dependrà de deixar enrere una política poruga i sense iniciativa que acaba deixant que els problemes es podreixin. Si es continua amb aquesta inèrcia es propiciaria que la dreta acabi arrasant en la política espanyola muntada a cavall de l'extrema dreta nacionalista d'Abascal. Segons Ramoneda, aquest perill, es convertiria en la via directa a l'autoritarisme post democràtic, una solució de recanvi que amplis sectors de les elits i de la dreta espanyola no veuen malament. L'enrenou polític és tal i l'esgotament institucional tan evident que es fa evident que d'una banda Espanya necessita una segona transició per dur a terme l'actualització del règim que no ha estat capaç de regenerar-se en 40 anys i, de l'altra, que la política espanyola no recuperarà el to fins que no es canalitzi el bloqueig del conflicte amb Catalunya.

El perill de la irrupció dels vots de l'ultradreta que en poc més de dos anys ha passat de tenir a penes 47.000 vots a obtenir-ne més de 3.600.000 el 10N i tal i com assenyala el politòleg Umut Özkırımlı a *The Guardian* és que el discurs de l'extrema dreta s'acabi imposant el de la dreta moderada, com ja ha passat a Madrid amb PP i Ciudadanos donant suport a la iniciativa de Vox per il·legalitzar els partits independentistes. També alerta que hi haurà molt menys espai de maniobra per al diàleg si Espanya es converteix en un país dominat pels pols nacionalistes que es retroalimenta.

A nivell europeu, destaca el 30è aniversari de la caiguda del Mur de Berlin que ha estat un dels mites de la Unió Europea recent. Amb la perspectiva dels anys, la dissolució de la RDA fruit de la reunificació s'interpreta de manera agredolça. Són cada vegada més nombroses les veus que afirmen que els arquitectes de la reunificació van arribar tard a la conclusió que un poble o un país no es pot dissoldre com si d'una empresa es tractés i parlen més en termes d'annexió, com ho fan des de les pàgines de *Le Monde Diplomatique*. Coincidint amb aquesta celebració, i amb la inestabilitat provocada pel Brexit a tot el continent, sembla que els somnis de més unitat, més benestar i més democràcia nascuts el 1989 hagin anat desapareixent. Així, l'evolució geopolítica global en el segle XXI, resta cada vegada més protagonisme als europeus, i les incerteses del Brexit encara ho agreugen més. La nova Comissió que ha de començar a treballar a partir de l'1 de desembre, amb el lideratge d'Ursula von der Leyen ha perdut, almenys en part segons la revista *Politico*, l'impuls inicial i l'equilibri amb els quals comptava quan va ser confirmada com a presidenta de la Comissió,

la qual cosa augura una gestió difícil dels temes que seran determinants per al futur de la UE, com el nou pressupost, la defensa europea, les migracions i l'emergència climàtica.

Enllaçant amb els esdeveniments que marquen la política internacional i europea, cal posar de nou l'accent en la crisi que estan vivint les democràcies liberals, tal com fan les pàgines de *The Guardian*, Simon Tisdall reflexiona sobre aquesta crisi, quan els processos electorals no són capaços de donar respostes a la ciutadania i les solucions que reclamen. Les conseqüències són la desil·lusió i el cinisme que fomenten al seu torn el populisme, l'ultranacionalisme, l'alienació i alternatives no democràtiques presentades com a panacea per demagogs de tot tipus.

Per fer front a aquesta deslegitimació, a *Foreign Affairs* Robert Zaretsky utilitza la novel·la d'Albert Camus *La Pesta* per explorar algunes de les respostes possibles per fer front a aquesta "plaga". La literatura ens és també útil com a via de coneixement sobre com s'han viscut altres vides i com s'han resolt altres experiències que ens poden servir pel present. En aquest sentit, reivindica les virtuts modestes, com ara la decència, a l'estil d'Ignatieff i les seves virtuts quotidianes, com la millor manera de lluitar contra les plagues de la irracionalitat o del nacional-populisme. Recordant la lliçó de Camus emfasitza que "*while hope might well be foolish, despair is even more so*".

Finalment, l'altra gran crisi a la qual ens trobem confrontats és la de l'emergència climàtica i que es complica encara més amb l'anunci de la retirada dels EUA de l'Acord de París sobre el clima. Alguns experts apunten que aquesta retirada -que de fet no es farà efectiva fins d'aquí a un any- pot tenir com a efecte positiu que en compensació altres països grans emissors de carboni, com la Xina o l'Índia, augmentin els seus compromisos sobre la reducció d'aquestes emissions. Al mateix temps, tal i com descriu *Le Monde Diplomatique*, al llarg dels darrers mesos i en diferents llocs del món, els activistes mediambientals han multiplicat les accions contundents a favor de la defensa del planeta. Aquesta nova intensitat de mobilització, tindrà èxit de cara al futur, si el conjunt de forces que conformen el moviment ecologista tenen la capacitat d'apropar-se a altres lluites i acordar estratègies transversals susceptibles d'enderrocar o desconstruir un sistema econòmic, i energètic insostenible.

Diari de les IDEES

Política internacional i globalització

Moisés Naim i Brian Winter Why Latin America Was Primed to Explode

Des de Bolívia a l'Equador, passant per Haití i Hondures, els darrers mesos de 2019 han vist com tot el continent està vivint manifestacions multitudinàries, de vegades violentes, provocades per una vertiginosa sèrie de greuges, com ara els fraus electorals, la corrupció i

l'augment dels preus del combustible i del transport públic. Fins i tot Xile, considerat com un oasi de calma i prosperitat, ha vist com esclataven protestes i aldarulls que van causar una vintena de morts i van obligar el president Sebastián Piñera a declarar l'estat d'emergència. Després que el boom dels productes bàsics durant els primers anys d'aquest mil·lenni fes créixer les expectatives més que mai, ara bona part de l'Amèrica Llatina ha entrat en un període de recessió. En el context de l'estancament dels salaris i l'augment dels costos de la vida, moltes situacions indignes com la desigualtat i la corrupció que fins ara eren suportades amb resignació ara s'han tornat més difícils d'acceptar. Els autors consideren que si l'Amèrica Llatina vol recuperar la prosperitat relativa dels primers anys del segle XXI, és necessari posar en marxa una agenda de reformes ambiciosa que vagi més enllà de les mesures estàndard habituals dels defensors del neoliberalisme, com ara la reforma fiscal i els acords comercials. En lloc d'esperar que les protestes es continuïn propagant, els líders de tota la regió haurien d'identificar les dues o tres prioritats principals per als seus països respectius i bastir àmplies coalicions per abordar-les.

Bruno Binetti Argentina's Recurring Nightmare

Fa poc més de dos anys, el president argentí, Mauricio Macri, semblava en una posició immillorable per ser reelegit, era lloat tant a l'Argentina com a l'estranger com un reformador pro mercat i havia conduït el seu partit a la victòria a les eleccions de mig mandat. Segons l'autor la rotunda derrota de Macri ve donada per la trajectòria a la baixa de l'economia argentina durant aquests dos darrers anys. Al començament de la seva presidència, Macri va introduir un programa gradual de reformes orientades al mercat i fins i tot va ampliar algunes de les polítiques socials que va heretar de la seva predecessora Fernández de Kirchner. Però per cobrir el dèficit pressupostari va anar acumulant deute extern i la primavera del 2018 els mercats financers seguien amb una inquietud creixent la sostenibilitat del seu programa de reformes i el capital estranger va començar a deixar de fluir, el peso argentí es va esfondrar i l'economia va caure en recessió. Enmig de les crítiques creuades entre peronistes i neoliberals, l'autor considera que ambdós bàndols tenen alguna responsabilitat sobre el patró cíclic de les crisis argentines. En efecte, Perón no hauria pujat al poder si les elits argentines no haguessin negat als treballadors salaris dignes i drets bàsics mentre que els neoliberals no haurien hagut d'imposar els seus dolorosos ajustaments econòmics si els peronistes no haguessin intentat sostenir artificialment l'economia gastant per sobre de les capacitats del país i imprimint moneda. La conseqüència de tants anys d'inestabilitat i de promeses incomplertes per part dels polítics de tots els partits és que els argentins han perdut la confiança en l'estat i els han incentivat a perseguir els seus propis interessos a curt termini a costa dels interessos nacionals a llarg termini.

Maëlle Mariette La gauche bolivienne a-t-elle enfanté ses fossoyeurs?

Arribat al poder el 2006, el president bolivià, Evo Morales, buscava un quart mandat abans no esclatessin les protestes que han acabat amb la seva renúncia i la seva marxa a l'exili a Mèxic. L'article destaca que les polítiques de redistribució dutes a terme sota la presidència

de Morales han permès l'aparició d'una classe mitjana diversa i, de vegades molt pròspera, com la dels "cholos", els nadius urbanitzats. Menys militant que en el passat, al llarg dels anys aquestes franges de la població acaben no compartint necessàriament els valors dels líders a qui deuen el seu ascens socials. D'alguna manera, l'augment del nivell de vida s'acompanya sovint d'un desig de no canviar l'ordre de les coses, un impuls social cap al conservadorisme. L'autora apunta que si el procés revolucionari que ha generat aquesta situació no és capaç de respondre a aquest fenomen, s'acaba trencant i acaba sent condemnat a perdre el poder sota la pressió dels sectors socials que s'han beneficiat més de les seves polítiques.

Hugo José Suárez Bolivia al borde de un abismo

A parer de l'autor els esdeveniments que s'estan produint a Bolívia són la conseqüència d'una crisi que desequilibra el model de gestió política del partit al poder MAS. El que entra en crisi és el model autoritari de gestió política amb el qual el MAS havia actuat amb comoditat els últims anys, i la seva capacitat de reproducció. El model es basava en sis pilars: un lideratge indiscutible tant a l'interior del partit com per a la nació; un partit que funciona com a operador i concentrador del poder distribuït-lo entre les seves bases i els seus aliats estratègics; una base sindical sòlida, estable, fidel i homogènia amb capacitat de mobilització; acords de diferent tipus amb organitzacions sindicals i comunitàries en diversos punts de país, gràcies a concessions o prebendes específiques negociades puntualment amb cada sector; control de tots els poders de l'Estat (executiu, legislatiu i judicial) i dels poders fàctics (acords amb els mitjans de comunicació i la banca o empresaris); pacte estratègic amb les Forces Armades a qui se'ls atribueix favors per mantenir la fidelitat. Aquest sistema va funcionar mentre es va donar un clima econòmic òptim, recolzat en un desenvolupament sostingut, acords internacionals d'inversió i un procés d'equitat i redistribució dels ingressos públics. No obstant això, en els últims mesos les fractures van començar a ser cada vegada més evidents, i la capacitat de gestió del govern menys eficient, la qual cosa ha acabat per esclatar a l'octubre amb una demanda generalitzada de més democràcia a tot el país, a la vegada que han aparegut nous actors amb capacitat de mobilització que el govern ja no controla.

Alejandro Pedregal El golpe de Bolivia huele a litio

El mandat d'Evo Morales al llarg d'aquests 14 anys ha suposat un fort descens de la influència dels Estats Units a Bolívia. Si bé en el passat el país va arribar a ser un dels majors receptors d'assistència nord-americana al continent, l'expulsió l'any 2008 de l'ambaixador americà i de la DEA (per les sigles en anglès de l'Administració per al Control de Drogues) després d'un cop d'estat frustrat va tenir com a conseqüència una caiguda vertiginosa de l'ajuda americana. L'autor considera que ara la influència americana en els afers interns de Bolívia es fa sentir en relació amb el liti, un metall alcalí estratègic per a la transició energètica, del qual el país andí deté més del 75% de les reserves mundials. Tot i l'interès en desenvolupar una indústria nacional de liti, les exigències d'una inversió d'aquesta magnitud no eren assumibles per a Bolívia per si sola, de manera que per desenvolupar el

pla, el govern necessitava de capital i expertesa estrangera. Per consegüent, el govern d'Evo Morales va arribar a un acord amb la companyia xinesa TBEA per extreure liti en diverses regions del país. L'entrada de TBEA, al costat d'altres xineses, ha estat interpretada com una amenaça per les grans companyies rivals americanes i canadenques.

Michael Albertus i Mark Deming Pinochet Still Looms Large in Chilean Politics

Durant les darreres setmanes, hem vist com la imatge de Xile com a model polític i econòmic de l'Amèrica Llatina ha quedat feta miques. La còlera provocada per una lleugera pujada de les tarifes del metro ha derivat en protestes i manifestacions que han provocat els pitjors aldarulls des de la transició cap a la democràcia iniciada a principis dels anys noranta. Els observadors miren d'entendre les causes que han provocat aquests esdeveniments al país més pròsper d'Amèrica Llatina i un dels políticament més estables. Segons els autors, però, aquesta estabilitat no ha fet més que emmascarar un problema molt més profund: els darrers vestigis de la dictadura de Pinochet mai no han desaparegut del tot, i la persistent influència d'antigues elits autoritàries i d'aquells que van heretar directament el llegat de la dictadura són aspectes fonamentals de les reivindicacions que estan fent sortir la gent als carrers. En efecte, quan les antigues elits autoritàries conserven llocs importants en un nou govern democràtic, poden utilitzar el seu avantatge per impulsar les decisions polítiques cap a la protecció dels seus propis interessos sobre els dels ciutadans. En el cas de Xile, on la dictadura de Pinochet va consagrar el seu projecte polític i econòmic en la constitució autoritària de 1980, després de l'arribada de la democràcia, això ha suposat reforçar l'estabilitat institucional per evitar canviar les pràctiques i les estructures que beneficien els aliats de l'antic règim.

Danica Jorden Lula free, Bolsonaro in rage

Fa pocs dies el Tribunal Suprem del Brasil finalment ha admès que l'expresident Luiz Inácio Lula havia estat condemnat abans que no es resolgués el recurs que havia presentat, la qual cosa entra en conflicte amb la constitució del país, i per tant n'ha decretat la posada en llibertat. L'autor de l'article repassa com es va produir el judici i el posterior empresonament de Lula, acusat d'acceptar com a suborn un apartament a peu de platja, una acusació que va arribar just quan havia anunciat la seva candidatura per tornar a la presidència i per un pis en un edifici que ni tan sols havia arribat a construir-se. Lula va ser jutjat amb rapidesa i condemnat a dotze anys de corrupció, evitant així que pogués competir amb l'ultraconservador Jair Bolsonaro que, un cop elegit president, va nomenar com a ministre de Justícia el jutge que va portar el cas contra Lula. L'article acaba esmentant la reacció de Bolsonaro a l'alliberament de Lula, que ha estat de recordar als seus partidaris que l'expresident encara no ha estat exonerat, i va advertir de no "donar municions a aquesta escòria que està momentàniament lliure però que encara és culpable".

Ercan Ayboğa Europe could do more to stop the Turkish invasion of Rojava, but states fear a democratic revolution

Després de l'atac de Turquia, Open Democracy dedica una llarga entrevista a Ercan Ayboğa, enginyer i activista mediambiental que forma part del projecte del confederalisme democràtic a Rojava, coautor del llibre *Revolution in Rojava. Democratic Autonomy and Women's Liberation in Syrian Kurdistan* (Pluto Press, 2016) on parla sobre les polítiques racistes de Turquia, la democràcia directa a Rojava i la reacció internacional. En les seves respostes destaca que a Turquia tant els nacionalistes com els islamistes temen els kurds a causa dels processos de democràcia directa que promouen i de les perspectives polítiques que els kurds comparteixen amb altres forces d'oposició democràtiques a Turquia i Síria. Igualment, també és rellevant que a Síria -on sempre s'han mantingut converses amb el govern central per buscar una solució política- la gent comença el tema no va de nacionalisme kurd sinó d'una manera diferent d'organitzar la societat. Considera que és precisament per això que els kurds han rebut tant suport internacional, encara que sempre de la gent i mai dels governs, i que els moviments socials, les ONG i els partits polítics haurien d'exigir la prohibició completa de vendes d'armes a Turquia, juntament amb sancions econòmiques efectives. Acaba afirmant que Europa ha de fer més coses per entendre la situació i actuar en interès de tots els que lluiten per la democràcia, la llibertat, l'alliberament de les dones, l'ecologia, la democràcia directa i contra el nacionalisme.

The Economist Islamic State after the death of Abu Bakr al-Baghdadi

L'article analitza la situació d'ISIS després de la mort del seu líder Abu Bakr al-Baghdadi i assenyala que això no marca el final del califat i del grup terrorista que si bé ha perdut pràcticament tot el territori que controlava segueix mantenint una insurgència de baix nivell en algunes parts de Síria i l'Iraq, realitzant atacs una mica per tota la regió i pressionant civils per finançar les seves operacions. També s'ha diversificat creant una sèrie de wilayats (províncies) arreu del món. Al mateix temps, les condicions que li van permetre créixer -uns governs corruptes, sectaris i ineficaços que dominen les poblacions pobres i alienades de la regió- han empitjorat. The Economist acaba criticant la política de Donal Trump al Pròxim Orient i afirma que serà la confusió, i no una incursió exitosa de comandos, la marca del seu llegat a Síria. En efecte, si la missió que va acabar amb al-Baghdadi tenir èxit va ser pel fet de tenir tropes americanes a la regió (les mateixes que està retirant), treballar amb els aliats que ara menysprea, i disposar d'agències d'intel·ligència amigues que ara ridiculitza. En darrer terme, quan sorgeixi el successor d'al-Baghdadi, els Estats Units ja no estaran en mesura de fer-hi front de manera eficaç.

Nur Turkmani i Zeidon Alkinani From Iraq to Lebanon and back: the people want the fall of the regime

De fa setmanes i mesos, des d'Algèria al Sudan, de l'Iraq al Líban, les poblacions segueixen

protestant, exigint reformes socials i econòmiques, exigint una revolució, exigint la fi de la corrupció i de l'autoritarisme. Cada cop que es parla de les primaveres àrabs com una cosa del passat, la gent s'aixeca per dir que no ho és, que continuen ben vives. Per als autors, els moviments de protesta a través del Líban i l'Iraq reflecteixen el que els joves han après d'altres països àrabs. Tant els manifestants libanesos com els iraquians deixen molt clar que el canvi que exigeixen inclou la constitució, la judicatura, la classe dirigent i, més important encara, el sistema. Els manifestants responen als discursos televisats dels polítics que això no és una simple revolució sinó d'una revolució contra ells. Els manifestants ho tenen clar: no volen reformes, volen una revolució.

Maha Yahya The Middle East's Lost Decades

En aquest llarg article de Foreign Affairs, es repassa el descontentament que va culminar amb les protestes del 2010–11, conegudes com a la Primavera àrab, en el transcurs de les quals i en països tan diversos com Egipte, Líbia, Síria i Tunísia, els ciutadans van sortir al carrer per desafiar els seus governants autoritaris i exigir dignitat, igualtat i justícia social. Per un moment, semblava que finalment el canvi arribava al Pròxim Orient però després de l'esclat, el desenvolupament es va aturar. Avui, gairebé deu anys després, la situació a l'Orient Mitjà sembla encara pitjor del que era abans de la primavera àrab. La repressió política és més pesant, el creixement econòmic és lent i desigual, la corrupció continua essent endèmica, i la igualtat de gènere és més aspiració que realitat. Però l'autor subratlla que alguna cosa fonamental ha canviat. En efecte, els governs àrabs s'han basat tradicionalment en allò que els politòlegs anomenen “negociació autoritària”, en què l'estat proporciona llocs de treball, seguretat i serveis a canvi de lleialtat política. Avui dia, però, aquesta estratègia ja no funciona i les protestes generalitzades de les darreres setmanes demostren que els ciutadans ja no temen els seus governs. Ara, més que mai, la ciutadania de l'Orient Mitjà està compromesa políticament i està disposada a manifestar la seva dissidència. En definitiva, l'Orient Mitjà viu avui una tempesta perfecta: a mesura que les condicions socials i econòmiques erosionen el poder i les polítiques repressives que van provocar la primavera àrab, una nova generació arriba a primera fila. Els joves àrabs ja estan acostumats a manifestar la seva insatisfacció i una situació que fins fa poc semblava una regressió respecte del 2011 pot ser que, en el futur, es pugui considerar com la fase inicial d'un procés de molt més llarg abast.

Alexandra Kassir Lebanon's "October revolution" : An end to the civil war?

Tradicionalment, el sistema de distribució de poder polifacètic del Líban comporta tant la repartició de càrrecs governamentals com administratius entre les divuit confessions religioses, la qual cosa fa que en tant que la relació ciutadà-estat sempre ha estat mediada per la religió i el seu partit polític afiliat, el règim hagi fomentat el clientelisme, el nepotisme i la corrupció, conduint el país a un governança deficient i impossibilitant la formació d'una democràcia de ple dret. Si bé l'oposició a aquest sistema no és nova al Líban de postguerra, la “Revolució d'octubre” nascuda de la decisió del govern d'aplicar nous

impostos, ara la mobilització no es redueix a una mera protesta antigovernamental contra les mesures d'austeritat, sinó que és una veritable crida a una revolució per enderrocar l'ordre polític establert que transcendeix les divisions sectàries, de classe i regionals. Segons l'autora, aquesta revolució és una revolució contra els fantasmes de la guerra civil que des de fa més de trenta anys ha anat alimentant una política de por, de la por de l'altre i dels disturbis civils si mai l'equilibri religiós es trastocava. Des del 17 d'octubre, però, els murs de la por han començat a esmicolar-se sota el pes de la crisi econòmic i si difícilment es pot preveure quin en serà el capítol següent, de moment, es pot afirmar amb seguretat que aquesta revolta està curant lentament les ferides de la guerra civil i s'encamina cap a un nou tipus de política més enllà de les línies confessionals.

James Palmer What Is Beijing Planning for Hong Kong?

Després de moltes setmanes de mobilitzacions cada vegada més violentes tant per part de la policia com dels manifestants, el viceprimer ministre xinès Han Zheng, responsable de la política xinesa cap a Hong Kong, ha demanat a l'administradora general del territori, Carrie Lam, de donar suport al pla de Beijing d'imposar les lleis de seguretat nacional a Hong Kong. Aquest anunci ha tingut lloc després d'una reunió d'ambdós amb el president xinès Xi Jinping, la qual cosa deixa suposar que és probable que, almenys de moment, Beijing hagi decidit mantenir Carrie Lam en el càrrec. D'altra banda, l'autor apunta que no està clar quines serien aquestes noves lleis de seguretat nacional que desitja aplicar el govern xinès, però probablement s'hi inclou la censura limitada de les comunicacions online, la militarització de la policia i la fiscalització de les empreses que donen suport als manifestants.

Jean-Louis Rocca Maquiller une guerre commerciale en choc des civilisations

Quan, al gener del 2017 el president xinès Xi Jinping va pronunciar un discurs on exaltava el lliure comerç i glossava el balanç de la política econòmica de la Xina, des d'Occident els líders polítics, els experts i els periodistes ho van aplaudir, oposant aquesta actitud a les posicions proteccionistes del president nord-americà Donald Trump. Gairebé tres anys després, els mateixos que lloaven la política econòmica xinesa ara la critiquen en nom dels "valors occidentals". L'autor de l'article analitza aquest curiós gir posant com a exemple clau la obertura mediàtica de les protestes a Hong Kong que al seu parer confirma que el tema de la "guerra de civilitzacions" s'estén ara a la Xina. Des de fa mesos, programes de televisió, documentals, llibres i articles intenten oposar uns suposats "valors occidentals" als anomenats "valors xinesos". Aquesta construcció de dues ideologies radicalment alienes les unes a les altres recorda els pitjors moments de la Guerra Freda, on cadascú defensava de manera aferrissada els seus principis. Destaca que en el camp occidental, estem assistint al renaixement d'una forma de nacionalisme i a la construcció d'una identitat que se suposa basada en uns valors específics incompatibles amb els valors de l'adversari. També afirma que la dicotomia que s'intenta establir entre els règims democràtics occidental i els comunistes xinesos vehicula un missatge subjacent que es pot resumir en que cal acceptar la

societat occidental malgrat les seves mancances perquè a la Xina tot és molt pitjor, la qual cosa omet que la base de valors comuns que ara uneixen Xina i Occident giren voltant del capitalisme.

Weijian Shan The Unwinnable Trade War

En aquest article de Foreign Affairs, s'alerta dels perills de la guerra comercial que estan lliurant els Estats Units i la Xina, tot avisant que en aquest conflicte tothom hi surt pendent, especialment els americans i que ambdós bàndols encara estan a temps de retrocedir, tot i que ja s'han mantingut més d'una dotzena de rondes de negociacions d'alt nivell sense cap perspectiva real d'acord. Trump creu que la imposició d'aranzels convencerà Xina per cedir i canviar les seves pràctiques comercials suposadament injustes. L'autor considera que la Xina pot estar disposada a cedir en algunes qüestions, com ara comprar més productes nord-americans, obrir més el seu mercat a les empreses nord-americanes i millorar la protecció de la propietat intel·lectual, a canvi de l'eliminació de totes les noves tarifes, però de cap manera ho farà en la mesura que exigeix l'Administració Trump. Al mateix temps, la Xina espera que les seves accions de represàlia causin prou dany econòmic als Estats Units perquè Washington reconsideri la seva postura, i les xifres suggereixen que Washington no està precisament guanyant aquesta guerra comercial. Considera que el millor camí a seguir consisteix en enderrocar les barreres existents i obrir encara més el comerç. Per mantenir la seva primacia global i el seu lideratge tecnològic, els Estats Units necessiten la Xina, que és el mercat de consumidors més gran i de més ràpid creixement al món. Paral·lelament, per mantenir l'impuls del seu ascens econòmic, la Xina necessita continuar les seves reformes i obrint-se al mercat mundial.

Shreya Kalra Canada may seem more politically divided, but the issues facing most Canadians are actually non-partisan

Després de les darreres eleccions legislatives celebrades al Canadà, l'autora considera que els líders polítics han d'adoptar una visió transformadora sobre com el país, que pateix un augment de les temperatures el doble d'elevat de la mitjana mundial, pot posar en marxa la transició cap a una economia amb emissions zero de carboni, tot garantint els llocs de treball per a aquells que actualment treballen en les indústries de combustibles fòssils. També destaca que l'accés a l'habitatge va ser un altre tema clau per als electors, ja que el Canadà està vivint una gran crisi de l'habitatge degut a la congelació dels salaris i a l'augment dels preus de l'immobiliari. Durant els propers dos anys, el nou govern haurà de trobar solucions a aquestes dues crisis urgents que requereixen canvis sistèmics. Conclou que si bé pot semblar que Canadà és un país molt dividit políticament, en canvi els problemes que tenen la majoria dels canadencs no són partidistes. És, doncs, necessari que el nou govern així ho reconegui i comenci a treballar per trobar solucions sostenibles a llarg termini a aquestes crisis sistèmiques.

Susan B. Glaser Is Trump Already Wimming on Impeachment?

Ara que s'han iniciat les audiències públiques del procés d'impeachment contra el president nord-americà Donald Trump, l'analista de The New Yorker es planteja si, malgrat totes les aparences, aquest no ha guanyat ja el judici. Per a Trump i els seus defensors (i això inclou pràcticament la totalitat dels càrrecs electes republicans en ambdues cambres), es tracta d'un cop d'estat, d'un judici espectacle, d'una caça de bruixes. I si aquest és el punt de partida, això ja no deixa no lloc per a la demostració dels fets. En un moment tan dividit políticament, el president ha aconseguit per consegüent que la investigació hagi fer que les investigacions siguin irrelevantes, almenys per als seus més fervents partidaris i no hi ha cap prova cap testimoni, cap missatge de text que pugui fer-los canviar d'opinió ja que sempre existeix una justificació per a qualsevol cosa acusació que hagi sortit i que encara es pugui revelar. Així, doncs, Trump ha aconseguit establir ell mateix el marc dins del qual es produeix el procés d'impeachment, com d'altra banda ho ha fet amb totes les seves altres accions controvertides durant els darrers anys, reduint-les a una qüestió purament partidista de lleialtat i legitimitat.

Daniel Aldana Bernie and AOC's Green New Deal for Public Housing Act Would Transform America

A mitjans de novembre la congressista per Nova York Alexandria Ocasio-Cortez i el senador Bernie Sanders de Vermont van presentar al Congrés la proposta de llei sobre un New Green Deal per a l'habitatge públic amb vistes a combatre tant la crisi climàtica com la crisi d'allotjaments. Segons l'anàlisi de l'autor, la posada en marxa d'aquest Green New Deal suposaria la creació de fins a 240.000 llocs de treball a l'any mentre que permetria reduir les emissions de carboni produïdes pels habitatges públics de 5,6 milions de tones de carboni a zero (la qual cosa equivaldria a treure 1,2 milions de vehicles de les carreteres).

Catalunya, Espanya i Europa

The Guardian On Spain's election: progressive parties must unite to defeat the far right

En la seva reflexió sobre les eleccions espanyoles, l'editorial del diari britànic The Guardian destaca que és imperatiu que els partits progressistes s'uneixin per tal de fer front a la pujada inquietant de Vox i desbloquejar d'una vegada per tots la governabilitat al conjunt de l'Estat. I que la responsabilitat de reforçar el cordó sanitari contra l'extrema dreta incumbeix al PSOE com a guanyador d'unes eleccions celebrades sota el signe de la crisi catalana i la revifada de les pulsions autoritàries per part d'alguns partits.

Daryl Ramadier L'extrême droite déborde une Espagne paralysée

L'article analitza l'èxit de l'extrema dreta a les eleccions espanyoles del 10N en clau de fracàs de l'esquerra, penalitzada al seu entendre pel fracàs dels socialistes en formalitzar una coalició amb Unidas Podemos. Afegeix que també bona part de l'èxit de Vox es basa en el cansament d'una ciutadania farta d'haver votat per quarta vegada en quatre anys. També apunta que l'extrema dreta s'ha beneficiat de la tensió del conflicte a Catalunya, que ha revifat després de les condemnes dels líders independentistes. Juntament amb la transmissió constant de les imatges de les protestes de Barcelona al llarg de les darreres setmanes, els discursos dels partits espanyols, amb tons cada vegada més autoritaris (excepte Unidas Podemos) han comportat que les mesures de repressió proposades per Vox s'acabin veient com a acceptables. Finalment també destaca i critica que durant el debat electoral, Santiago Abascal va poder procedir sense oposició dels altres candidats a escampar el seu missatge d'odi, tant sobre Catalunya com sobre la immigració o les dones.

Steven Forti i Giacomo Russo Spena Sánchez, missione fallita. E in Spagna cresce l'ultradestra

Els autors destaquen que després de les eleccions del 10N torna a haver-hi una situació d'instabilitat política on com era de preveure Vox, la pitjor encarnació de la dreta postfranquista, ha capitalitzat el vot de protesta i reacció a la crisi catalana. Subratllen que els aliats d'ultradreta de Meloni i Kaczinski al Parlament Europeu han obtingut el 15% dels vots i 52 escons, situant-se com a tercera força política, i que els líders de Vox utilitzen ara els mateixos eslògans que Salvini, Le Pen, Orbán i Trump: contra els immigrants, l'islam, la globalització, el feminisme, els homosexuals i Europa. Per completar el quadre, comenten els resultats dels partits independentistes catalans i assenyalen que si bé en conjunt augmenten lleugerament (passant del 39,6 al 42,6% dels vots), capitalitzant així les protestes i la indignació de la majoria de la societat catalana contra la sentència del Tribunal Suprem, una vegada més ha quedat palès com la societat catalana es divideix (més o menys) per la meitat. També consideren rellevant que ERC hagi perdut dos diputats mentre Junts per Catalunya n'ha guanyat un i dos la CUP que es presentava per primera vegada a unes eleccions espanyoles. Consideren que això significa que la via pragmàtica defensada per ERC des de fa un temps ha estat castigada pels votants independentistes que han volgut premiar la intransigència de Puigdemont i de la CUP, l'objectiu dels quals no és altre que el de bloquejar la política espanyola.

Giles Tremlett Sánchez's hubris has smashed Spain's brittle politics into even smaller pieces

L'autor de l'article assevera que la postura de mascle alfa adoptada per alguns polítics pot seduir els electors de Vox, però que la majoria dels espanyols volen polítics que escoltin les seves demandes i estiguin disposats a arribar a compromisos per tal de garantir la governabilitat del país. Destaca que només l'esquerra pot governar perquè, amb el que els independentistes catalans veuen com a justícia poètica després de les condemnes de presó dictades contra els seus líders el mes passat, la clau del govern es troba ara més que mai a les mans dels partits nacionalistes de Catalunya i del País Basc. També assenyalava que els

espanyols han dit als polítics que ja no confien en un sol partit per governar-los, ja que els anys de majories absolutes –en el conjunt de l'Estat espanyol, a Catalunya o a la majoria d'altres regions– han acabat produint abusos i corrupció.

David Pontes Avisos que vêm de Espanha

En la seva anàlisi de les eleccions generals espanyoles, l'editorial del diari portuguès Público subratlla que el renaixement de la lògica nacionalista a causa de la crisi catalana, unit a la insatisfacció de molts ciutadans per les disfuncions del sistema polític, ha reforça la força de les respostes primàries aportades per Vox, a la vegada que destaca que a Espanya no ha existit cap “cordó sanitari” que mirés d'aïllar el partit de Santiago Abascal i el resultat està a la vista. En aquest sentit, també destaca la desfeta impactant de Ciudadanos, que ha estat incapaç de construir ponts amb el PSOE, mentre en canvi feia possible un govern tripartit a Andalusia amb el PP i Vox. En darrer terme, considera que el sentit comú ha deixat pas a l'emoció i a la inconstància, la qual cosa ha propiciat que els votants acabessin preferint els originals (PP i Vox) a la còpia.

Pauline Perrenot i Vladimir Slonska-Malvaud Le franquisme déchire toujours l'Espagne

En aquest article els autors afirmen que el ressorgiment de l'extrema-dreta espanyola amb ribets franquistes no és fruit d'una generació espontània. En efecte, consideren que a Espanya, l'oblit s'ha organitzat a tots els nivells de poder i apunten molt especialment a les mancances de la transició democràtica, durant la qual es va relegar a l'oblit la memòria d'una República esclafada pel cop militar de juliol de 1936 i la guerra. Apunten finalment que aquesta política de l'oblit constitueix l'eix central de la política nacional de reconciliació.

José António Saraiva A Catalunha não é um caso de polícia

Per a l'autor de l'article la lluita per la independència dels catalans no és ni avui ni ahir, no es tracta simplement de mitja dotzena de joves que cremen contenidors a la nit i són un simple cas de desordres públic. Es tracta de la lluita d'un poble que dura ja des de fa uns quants segles, d'una lluita que s'ha transmès de generació en generació, de pares a fills, i com a tal mereix tot el respecte. Afegeix que ningú no es pot creure que el conflicte que encarna una resistència que dura de fa tant de temps es pugui resoldre amb unes quantes càrregues policials. En definitiva, l'autor afirma que només hi ha una raó per la qual Madrid no admet la celebració d'un referèndum a Catalunya: si ho permetés, obriria una caixa de Pandora i les altres nacions que existeixen a la Península exigirien el mateix. I aleshores això seria admetre que Castella domina de facto per la força els altres pobles peninsulars.

Silvia De Bianchi Catalogna: l'eccezione che serve all'Europa

L'autora de l'article defineix l'efecte de la sentència del Tribunal Suprem com a totalment negatiu ja que ha suposat la imposició de les forces més extremistes i ha generat una explosió d'indignació popular dins i fora de Catalunya. Afirmar que s'ha tractat un problema polític únicament des del punt de vista judicial i d'una manera molt qüestionable que perjudica els drets humans fonamentals i que hauria de preocupar qualsevol demòcrata. A Itàlia, per exemple, l'Associació Antigona que forma part de la International Trial Watch ha definit les sancions com a desproporcionades. També destaca que el silenci per part dels màxims càrrecs de les institucions europees sobre la repressió i l'empresonament dels membres del govern català i dels presidents d'Òmnium i ANC ens ha de fer reflexionar sobre aquesta mena de tabú. L'autora considera que el cas català podria suposar a nivell europeu l'obertura d'un procés constituent, la discussió de models alternatius d'economia i de desenvolupament tecnològic i la creació d'un nou imaginari entre els ciutadans dels països on l'opinió pública demana un canvi de classe dominant. En definitiva, amb la sentència del Tribunal Suprem la llibertat d'expressió i d'opinió no només està amenaçada a Catalunya i a la resta d'Espanya, sinó també a tota Europa.

Simona Levi Catalonia and the paradox of unity

Ara fa dos anys Catalunya es va rebel·lar contra una idea d'unió prepotent i per consegüent forçosa i forçada però l'autor assenyala la paradoxa de que, en la polarització, les veus més extremes que es van elevar contra aquesta unió, ara pressionen a Catalunya en nom d'una altra unió, la unió del catalanisme. Els que lluitaven contra la unió com a forma d'injustícia ara volen imposar la unió amb una prepotència semblant, afavorint la polarització a l'entorn d'unes idees simples basades en el mite de la unió. En nom de la unió, el Govern roman unit per no ser castigat electoralment. El mateix passa amb Òmnium i l'ANC. En canvi, l'autora considera que s'hauria d'acceptar que les diferents opcions puguin aflorar i conviure en la diferència. D'això tracta la democràcia. A Catalunya, ens agradi o no, tenim una responsabilitat col·lectiva que no passi com a Espanya i cal reenfocar els esforços com a societat civil activa al voltant d'acords de mínims en els diversos àmbits necessaris per fer front d'una banda a la nova crisi econòmica i per l'altre a la brutal regressió democràtica que l'electoralisme està abonant. Acaba apuntant que és urgent i necessari permetre als partits catalans abandonar el mite de la unió perquè puguin representar diversos sentiments i diverses solucions que cooperin de manera constructiva però no fusional. Davant la gravetat de la situació, llegir el context només en clau de profit electoral seria un suïcidi.

Umut Özkırımlı The Catalan crisis is key to the rise of the Spanish far right

L'autor assenyala que el perill després de les eleccions generals espanyoles és que els defensors d'una fantasia intentin usurpar la dels seus adversaris, com ja s'ha pogut veure abans de les eleccions quan les direccions madrilenyes del PP i Ciudadanos van declarar que podrien donar suport a la iniciativa de Vox per il·legalitzar els partits independentistes. En aquest sentit encara està per veure si aquests dos partits decidiran seguir en aquesta línia o se sumaran al camí del diàleg que serà el que propugnaran el PSOE i Unidas Podemos.

L'única cosa certa és que hi haurà molt menys espai de maniobra per al diàleg si Espanya es converteix en un país tancat on el nacionalisme espanyol i català es retroalimenten.

Josep Ramoneda L'oportunitat que ha sorgit del fracàs

Si ja és difícil afrontar un problema com el català que requereix voluntat de resoldre'l per part d'una àmplia majoria que en aquest moment no existeix, difícil és també un Govern progressista que no decebi els electors que hi han continuat apostant, tot i la humiliant presa de pèl d'aquest estiu. I això requereix un punt de gosadia que no es percep en els qui han arribat a entendre's després de mostrar molt poques ganes de fer-ho. De la seva capacitat de no decebre depèn que aquesta història no acabi amb la dreta arrasant en la política espanyola muntada sobre el cavall d'Abascal. Seria la via directa a l'autoritarisme postdemocràtic, una solució de recanvi que amplis sectors de les elits i de la dreta espanyola no veuen malament. D'aquí ve la comprensió i la complicitat amb Vox per donar-li legitimitat sense cap mena de rubor. Ramoneda conclou que L'enrenou és tal, l'esgotament institucional tan palès, que Espanya necessitaria una segona transició per dur a terme l'actualització del règim que no ha sabut fer en 40 anys i que la política espanyola no recuperarà el to fins que no es canalitzi el bloqueig del conflicte amb Catalunya.

Belén Barreiro Vox y el futuro de nuestra democracia

Darrere del vot a l'extrema dreta està la por a veure esquarterada la identitat nacional o la voluntat de defensar un nacionalisme espanyol que estava latent. Segons les dades d'un estudi demoscòpic de 40dB el 30% dels votants de PP creuen que Vox és el partit més capacitats per afrontar el conflicte a Catalunya, mentre que són molt pocs els que pensin que Vox és la millor opció per crear d'ocupació. És, doncs, pel forat de la qüestió territorial per on es colen i se seguiran colant els votants populars cap a Vox. Davant d'això, l'autora considera que la sortida és contribuir a solucionar el problema català, per passar pàgina, i centrar els esforços en aportar solucions que mitiguin els efectes d'una propera recessió. Per la seva banda, les esquerres, ara cridades a governar, tenen per davant reptes que no poden esperar ni un dia més. Per a alguns d'ells, els ciutadans atorguen més capacitat a Unidas Podemos –en la lluita contra el canvi climàtic o en l'aprofundiment en la igualtat real entre dones i homes- i, per a uns altres temes al PSOE -la millora dels serveis públics, les polítiques socials o els reptes que per a la nostra economia té la digitalització. Conclou afirmant que, per descomptat, les forces polítiques hauran d'abordar el conflicte català, que ha obert unes ferides que dificulten que, com a país, s'afrontin els grans reptes de futur. Tancar aquesta ferida no només és necessari, sinó que s'ha convertit en la millor recepta per protegir la democràcia.

David M. Herszenhorn Spain was wrong to impede Catalan candidate from taking MEP seat

Des de les pàgines de Politico s'analitzen les conseqüències de l'informe de l'advocat general

del Tribunal de Justícia de la Unió Europea, Maciej Szpunar, on desautoritza el Tribunal Suprem espanyol i advoca per reconèixer la condició d'eurodiputat d'Oriol Junqueras i, per tant també de manera indirecta de Carles Puigdemont i Toni Comín. Es tracta d'un informe molt important perquè, tot i no ser vinculant, la gran majoria de les vegades aquests informes prefiguren quin serà el veredict posterior del TJUE. L'advocat general també ha instat que el TJUE decreti que una vegada un eurodiputat hagi estat elegit, la conservació o la pèrdua de la seva immunitat recaigui en una decisió del Parlament Europeu i no en decisions preses per la Justícia d'un dels estats membres.

Alfred Bosch L'Europa dels drets

El conseller d'Afers Exteriors de la Generalitat de Catalunya defensa en aquest article l'Europa dels drets malgrat els reptes que darrerament han qüestionat quin paper ha d'exercir com a projecte polític comú, entre els quals Bosch assenyala que l'Estat espanyol ha fet trontollar els fonaments democràtics a escala europea arran de la sentència del Tribunal Suprem i acusa Pedro Sánchez de ser el responsable de l'ascens de Vox el 10N. També destaca que el govern de Catalunya acaba de publicar el pla Europa, document que defineix la posició catalana sobre els grans reptes de futur de la UE. El text defensa, entre d'altres, facilitar l'ampliació interna d'Europa amb la incorporació de nous estats, una Unió on les decisions no siguin preses únicament pels estats, que enforteixi el rol del Parlament Europeu i que millori els sistemes de control democràtic. Alhora, però, el pla posa també l'accent en la dimensió social; Europa no pot ser només un projecte econòmic i financer, sinó que ha de tenir les persones al centre. I, finalment, el govern reclama un nou model de veïnatge a l'entorn de la Mediterrània i una aposta decidida per assolir els objectius de desenvolupament que fixa l'Agenda 2030 de les Nacions Unides. Acaba subratllant que creure en Europa és defensar la democràcia, el diàleg i els drets fonamentals com a instruments. És creure que les decisions les ha de prendre la ciutadania, i no la maquinària dels estats. És combatre els discursos que atien l'odi i no donar-los cabuda en cap cas. I Catalunya està compromesa amb aquesta Europa dels drets.

Rachel Knaebel i Pierre Rimbart Allemagne de l'Est, histoire d'une annexion

Mite fundador de la Unió Europea, l'any 1989 és, no obstant això, un símbol ambigu. Els autors assenyalen que a Alemanya de l'Est, per exemple, l'accés a les llibertats polítiques i el consum massiu es va pagar un preu fort sota la forma d'un col·lapse social i d'una predació econòmica que sovint s'han ignorat a l'Oest. I és que quatre dècades després de la fundació de la RDA el 1949, la població havia forjat una identitat específica marcada, d'una banda, per les conquestes socialistes en termes de treball, solidaritat, salut, educació i cultura i, de l'altra, l'hostilitat temerosa davant del partit únic autoritari, una reclusió a l'àmbit privat i una atracció cap a l'Oest. En aquest sentit, afirmen que els arquitectes de la "reunificació" van arribar una mica tard a la conclusió que un poble o un país no es pot dissoldre com si d'una empresa es tractés. Segons els autors mai no hi ha hagut una "reunificació" sinó una annexió i remetent a les paraules que Wolfgang Schäuble, el ministre de l'Interior de la

República Federal d'Alemanya responsable de les negociacions del tractat d'unificació, va adreçar a la delegació d'Alemanya de l'Est a la primavera del 1990: "Estimats amics, això és una entrada de la RDA a la República Federal, i no al contrari. (...) El que passa aquí no és la unificació de dos estats iguals". També destaquen que en lloc de convocar en referèndum els dos pobles alemanys per votar una nova Constitució, d'acord amb el que preveia la Llei fonamental de la República Federal d'Alemanya (article 146) i amb el desig dels moviments cívics, Bonn va imposar l'annexió directa del seu veí, en virtut d'una obscura disposició utilitzada el 1957 per incorporar el territori el Sarre a la República Federal.

The Economist Germans still don't agree on what reunification meant

Des de les pàgines de The Economist també s'analitza el trentè aniversari de la reunificació alemanya subratllant que es va tractar d'un procés massa ràpid, i poc planificat on no hi havia cap manual per guiar l'absorció de l'Est per part de l'Oest. L'article, però, se sorprèn de la rapidesa amb la qual els debats sobre la reunificació han tornat a entrar en l'àmbit públic, en tant que els diaris i revistes estan plens de revisions de la Wiedervereinigung (reunificació) i que mai abans Alemanya havia debatut la seva reunificació amb tanta força. Una de les explicacions que apunten molts observadors és la crisi migratòria del 2015-16, però per a The Economist la crisi dels refugiats no va fer més que fer aparent un canvi més profund. La idea és que l'Est pot estar vivint un fenomen comparable a l'experiència d'Alemanya de l'Oest després dels esdeveniments del maig el 1968, quan les noves generacions van demanar comptes als seus pares sobre les seves activitats durant el període nazi. De la mateixa manera, ara els joves alemanys de l'Est estarien buscant explicacions sobre el que va passar amb els seus pares durant els primers anys després de la reunificació.

Tom McTague How Europe Will Take On Britain After Brexit

Amb la sortida de Gran Bretanya de la UE, Europa es trobarà amb un altre possible competidor al davant, a banda de la Xina i dels Estats Units. L'autor considera que no és necessari tenir una posició sobre qui guanyarà aquesta competició per reconèixer que, aquesta situació només és la conseqüència ineludible del Brexit perquè en el fons es tracta de determinar quina llei s'aplica en quin territori i qui és l'encarregat de fer aplicar la llei. Abandonar la UE és, per definició, un intent d'exercir més control sobre les lleis que s'apliquen al Regne Unit, i això, per extensió lògica, té sentit només si el Regne Unit vol lleis diferents de les que s'apliquen a la UE, la qual cosa, al seu torn, significa establir una competència allà on abans no existia. També subratlla que el més important, però, no és si Gran Bretanya es convertirà en un competidor econòmic de la UE, sinó el que això suposarà per al Regne Unit i el continent en general, particularment en una època d'aïllacionisme americà, d'agressivitat russa i d'expansió econòmica xinesa, i si aquesta competència econòmica podria estendre's a altres camps, com la seguretat i la defensa.

The Economist Britain and the EU will remain close even after Brexit

The Economist apunta quatre possibles escenaris interrelacionats d'acord amb l'actual moment polític del Brexit. Un primera possibilitat seria el casos provocat per una nova sol·licitud britànica de retardar la sortida ja que cap estat membre o cap líder no voldria ser tingut per responsable d'una sortida sense acord i, per consegüent, la UE probablement aprovaria una quarta extensió. En segon lloc, és molt probable també que la UE farà tot el possible al llarg de les negociacions sobre la seva relació futura amb Gran Bretanya per tal de mantenir uns vincles estrets, adoptant un to altament conciliador sobre la cooperació en matèria de seguretat i defensa i, sobretot, intentant evitar que Gran Bretanya es desviï molt en temes de regulació. Tercer, atès que Donald Trump ha frustrat les esperances dels Brexiteers de reforçar la relació entre el Regne Unit i els EUA, tampoc no és descabellat pensar que ambdues parts es tornaran a apropar si Trump és reelegit. Finalment, la porta de la UE mai no estarà del tot tancada per a una Gran Bretanya que canviï d'opinió sobre el Brexit, abans o després de la seva sortida efectiva.

Martin Kettle This Brexit election is another symptom of a global order in decline

El Brexit coincideix amb el 30è aniversari de la caiguda del Mur de Berlin i sembla que gradualment els somnis de més unitat, més benestar i més democràcia nascuts al 1989 han anat desapareixent. L'autor considera que segurament el Brexit és un dels nombrosos esdeveniments que marquen la mort de les visions més ingènues d'aquest somni. Ara al segle XXI, en un món en el qual els europeus exerceixen un control cada vegada menor, els països d'Europa –fins i tot perifèrics, com ara Gran Bretanya– dependran cada vegada més de la pau compartida, del comerç compartit, dels valors compartits, de la seguretat compartida i de tota una llarga sèrie d'aspectes pràctics també compartits. El segle que ve serà un segle difícil per a Europa, incloent Gran Bretanya, hi hagi Brexit o no, però a parer de l'autor tant els europeus com els britànics estaran millor si estan units perquè no hi ha cap altra alternativa viable. Per tant el Brexit hauria de ser considerat com un altre símptoma d'aquesta fragmentació més àmplia que està vivint Europa més que no pas simplement com un psicodrama propi de la Gran Bretanya.

David M. Herszenhorn et al. Ursula von der Leyen seeks new balance

Tot i que encara confia poder engegar la seva nova Comissió el 1r de desembre, sembla evident que Ursula von der Leyen ha perdut, almenys en part, l'impuls i l'equilibri amb els quals comptava quan va ser confirmada com a presidenta de la Comissió. Així, per exemple, quan el Parlament Europeu la va ratificar per un estret marge al mes de juliol, els eurodiputats esperaven que fos capaç de bastir un col·legi de comissaris equilibrat tant pel que fa al gènere com als representants dels grups conservador i socialdemòcrata. Però una

sèrie de novetats inesperades, incloent-hi lla caiguda del govern romanès, així com el rebuig del Parlament a tres candidats a la Comissió -dos d'ells dones- han trencat l'equilibri que buscava von der Leyen tant pel que fa a l'equilibri entre partits com en la paritat de gènere, i ara la seva comissió té més conservadors que socialdemòcrates i més homes que dones. Com a conseqüència d'això, s'han generat tensions al Parlament, sobretot entre els socialdemòcrates, que compliquen els esforços de von der Leyen per aconseguir la confirmació dels tres últims candidats per poder assumir oficialment el càrrec i posar a treballar la seva comissió.

Democràcia, diversitat i cultura

Simon Tisdall For too many people in too many countries, democracy isn't working

A les pàgines de The Guardian, Simon Tisdall reflexiona sobre la crisi de la democràcia i els perills als quals es troba confrontada. Des del seu punt de vista els riscos per a la supervivència del règims democràtics rauen en el fet que tot sovint les eleccions ja no produeixen un canvi genuí; que creixen els rumors – i les proves- que els processos electorals poden ser manipulats des de l'estranger; que massa sovint les enquestes ja no serveixen per copsar l'opinió en un moment donat sinó per fixar posicions i crear opinió amb antelació. Considera que si abans aquestes preocupacions se solien centrar en els països en desenvolupament amb democràcies “immadures”, ara això està canviant i la integritat dels processos electorals a tot el món, inclosos els països occidentals abans reconeguts com a models, està sent amenaçada per disfuncions sistèmiques i una subversió deliberada. Conclou que quan els sistemes electorals ja no són capaços de donar als votants les respostes i les solucions que reclamen, les conseqüències són la desil·lusió i el cinisme que fomenten al seu torn el populisme, l'ultranacionalisme, nivells d'abstenció elevadíssims, alienació i alternatives no democràtiques presentades com a panacea per demagogs de tot tipus.

Robert Zaretsky The Cure for the Plague Is Decency

Els esdeveniments recents a banda i banda de l'Atlàntic revelen que els líders impulsius i irracionals, que inspiren adoració cega o pura impaciència per part dels seus seguidors, no són específics de les societats totalitàries. L'autor analitza la novel·la de Camus La Pesta per explorar algunes de les respostes disponibles a l'afflicció de les democràcies afectades per aquesta plaga. El primer ordre de resposta és descriptiu. Malgrat les conseqüències, el metge Rieux accepta les matemàtiques: la incidència de morts més la naturalesa dels símptomes igual a plaga. No té més remei que acceptar aquesta conclusió. Però el remei segueix a la descripció. Igual que parlar clarament és un acte moral, també ho és veure-hi clar, així com reprimir les pròpies inquietuds per reconèixer les inquietuds dels altres —per dedicar-hi tota l'atenció— no pot sinó portar a actuar en nom de tots els afectats. A la novel·la, Rieux remarca finalment que la plaga es va revelar “com el que realment era; és a dir, la preocupació de tots”. Per ell, la decisió de combatre la plaga no era més admirable, ni menys lògica, que ensenyar que dos més dos són quatre. Camus també insisteix que no és

l'heroisme, sinó una cosa força ordinària el que impulsa els que resisteixen: la decència. És clar que la literatura no ofereix lliçons pràctiques sobre com viure la nostra vida i per consegüent, no hem d'entendre La Pesta com a guia d'acció o la plaga com a metàfora per a tots els propòsits. Però la literatura, almenys quan és veritablement literatura, ofereix vies de coneixement sobre com s'han viscut altres vides. I aquest coneixement pot, al seu torn, aclarir com hem dotat —o no— d'un sentit durador les nostres pròpies vides. Per als que lluiten avui contra les plagues del nacionalisme i de la irracionalitat, hauríem de recordar la lliçó més gran de Camus: si bé l'esperança pot ser una ximpleria, la desesperació ho és encara més.

Daniel Innerarity Os conceitos com os quais discutimos estão totalmente ultrapassados

Amb motiu de la publicació en portuguès del seu llibre Política para Perplexos (Porto Editora, 2019), el diari Público dedica una llarga entrevista al filòsof Daniel Innerarity on parla de la complexitat creixent de les societats democràtiques i dels reptes creixents que suposa per als governants i els governats. Innerarity comenta que en un temps relativament curt hem passat d'una situació d'indignació a una altra de perplexitat, però sense que les causes que han provocat la revolta de molts ciutadans hagin estat solucionades. Considera que part del problema és que conceptes polítics com ara sobirania, territori, poder, representació provenen de fa tres-cents anys, de quan les societats eren autoritàries, tenien espais limitats i poca mobilitat, sense tecnologies sofisticades. També expressa que com a ciutadans, ens hem de situar en el camp de la corresponsabilitat, atès que estem en un moment "teòric" de la democràcia en què les persones amb més capacitats saben que necessiten conceptes nous, que necessiten pensar de manera diferent i que l'acceleració dels processos habituals en la mateixa direcció no ens portarà enlloc. Acaba l'entrevista referint-se a Catalunya, dient que és una societat molt europea per la seva situació geogràfica, la seva cultura, el seu dinamisme econòmic. Al seu entendre, el problema de Catalunya no és un problema de nacionalisme, sinó un problema que resulta del fet que el sistema polític espanyol no ha estat capaç de canalitzar democràticament (la qual cosa no vol dir donar raó a l'un o a l'altre) unes aspiracions que han anat creixent amb el pas del temps i a mesura que aquest mateix sistema polític s'ha revelat disfuncional.

Jedediah Britton-Purdy What John Rawls Missed

L'article es planteja si els principis avançats pel filòsof nord-americà John Rawls a A theory of Justice (Oxford University Press, 1999, 2a ed.) i a Justice as Fairness: A Restatement (Harvard University Press, 2001) encara són suficients per garantir una societat justa. En aquests dos llibres Rawls va establir estàndards per a una societat justa en forma de dos principis. En primer lloc, una societat justa és aquella que protegeix el conjunt més fort de llibertats civils i drets personals compatibles amb qualsevol altre que tingui els mateixos drets. En segon lloc, és aquella que només tolera les desigualtats econòmiques si aquestes milloren la situació dels més pobres i marginats. Després de ressenyar diverses obres crítiques amb les aportacions de Rawls, l'autor assenyala que el problema de calibrar la

pertinència actual de les seves aportacions rau en el fet de saber si el tipus d'enteniment filosòfic que practica és encara suficient i es planteja, per exemple, si encara cal comprendre històries d'injustícies per navegar pel present, si la possibilitat d'un moment polític rau en les lluites, les ferides i les solidaritats parcials, més que no pas en les seves propostes conciliadores a la recerca de consens. Si és així, què més es pot esperar que hi afegixi la filosofia? En definitiva, aquests són alguns dels elements del nostre temps que haurem de saber encaixar, diferents dels que plantejava Rawls, tot i que estiguin motivats pel mateix objectiu d'una societat més justa.

Françoise Vergès Cuando las mujeres migrantes y racializadas sean libres, toda la sociedad será libre

Françoise Vergès, politòloga antiracista i feminista, parla en aquesta entrevista del seu últim llibre, *Un Feminisme decolonial* (La Fabrique éditions, 2019) on expressa la seva crítica contra el que anomena un "feminisme civilitzador", basat en l'opressió de les dones migrants i racialitzades. Des del seu punt de vista, és imprescindible que el moviment d'alliberament de les dones també assumeixi un projecte d'emancipació social. Des del seu punt de vista, el moviment d'alliberament de les dones també ha d'assumir un projecte d'emancipació social. Argumenta que el feminisme civilitzador opera invocant una categoria universal de dones i la universalitat dels drets de la dona, tot i que aquests han estat definits des de la perspectiva de les dones occidentals/blanques/burgeses. Afegeix que aquest tipus de feminisme absolutament mai no enfronta les formes en què la raça ha traçat una divisió en la categoria dones i que aquesta és una ficció, històricament les dones indígenes, les dones negres i no blanques s'han convertit en subcategories, en què intervenen també la classe, la religió i les sexualitats, per reforçar la seva vulnerabilitat davant la mort. En contrapartida, afirma que les dones migrants i racialitzades estan fent el que anomena feminisme descolonial: un feminisme obert a circumstàncies i situacions concretes, que no busca imposar una veritat sinó que té com a objectiu l'emancipació social. I acaba dient que quan les dones migrants i racialitzades siguin lliures, tota la societat serà lliure.

Raj Redlich ¿En qué consiste el modelo proderechos en prostitución?

L'article recull l'anàlisi que fa l'autor de les diferències entre les propostes de regulació i de despenalització del treball sexual. L'actualitat del debat sobre la prostitució gira al voltant de dues postures majoritàries que, si bé accepten matisos i no són narratives estanques, configuren els discursos respectius dels moviments autodenominats abolicionista i pro drets. Aquests enfocaments són la base de dues propostes polítiques que tenen com a objectiu 'establiment d'un marc legal sobre comerç sexual que es poden resumir als models de despenalització suec -o nòrdic- i neozelandès. El sistema suec -que alguns acadèmics anomenen neoabolicionista- criminalitza el comprador de sexe i evita penalitzar -almenys de forma directa- a la prostituta que és conceptualitzada, fonamentalment, com a víctima. El model neozelandès busca garantir l'accés a drets i a la millora de les condicions de treball. Això implica que les treballadores comptem amb eines legals per denunciar situacions

d'exploració. En darrer terme, ambdós marcs criminalitzen la prostitució coactiva, despenalitzen a les treballadores i treballadors sexuals (almenys en teoria) i són compatibles amb la inversió en alternatives a l'exercici de la prostitució (o aquesta és la seva intenció).

Neha Wadekar Colombian Women Are Saying 'Yes, We Can'

L'article analitza com la cultura del masclisme a Colòmbia ha creat una reacció en la forma d'un nou moviment polític protagonitzat per les dones amb el nom de Estamos Listas. El moviment va començar amb un grup de dones cansades de ser tractades com a ciutadanes de segona classe, de la política feta per homes que sempre les consideraven com a simples objectes de decoració o com a elements d'una quota que calia complir. També es rebel·laven contra el fet que mai no se'ls ha permès ser protagonistes de la política en els partits tradicionals per molt progressistes que fossin, fins i tot en els partits d'esquerra. Així van decidir engegar la seva pròpia llista de candidatures per consens mitjançant una votació en línia. Van crear una plataforma on els membres del moviment penjaven una fotografia, un currículum i un vídeo, tots realitzats pel mateix creador de contingut per tal d'assegurar que el procés fos equitatiu. Una altra de les característiques del moviment són els mecanismes de finançament, molt diferents dels de les organitzacions polítiques tradicionals colombianes. Estamos Listas accepta donacions, però ha establert un plafó pel que fa a la quantitat de diners que una persona pot aportar per evitar estar sotmès als interessos particulars dels donants. També ha establert un esquema de microcrèdits a través dels quals pren prestades petites sumes de diners als donants interessats. Algunes persones requereixen l'amortització a curt termini, de manera que Estamos Listas utilitza els diners prestats i obté una altra donació ràpidament per tal de poder tornar els diners en el termini acordat. Altres donants accepten només cobrar-se si Estamos Listas obté escons als consells municipals on es presenta. En definitiva, es tracta d'un model d'economia circular on els diners sempre estan en moviment.

Ani Hao 'The revolution is changing me. It's making me hope': young women on the protests in Beirut

L'autora descriu el paper fonamental que estan tenint les dones en la revolta que està tenint lloc al Líban des de fa algunes setmanes. Des de la seva participació al bloqueig carreteres fins a la resistència passiva a les detencions de la policia, les dones joves libaneses sempre estan a la primera línia de les accions de protesta a Beirut i arreu del país, fins al punt que el lideratge i la participació de les dones hi ha deixat una empremta profunda. En efecte, les dones han ampliat l'abast de les demandes més enllà de revisar el sistema polític confessional i unir els ciutadans sense distinció de classes i religions, per desafiar directament i radicalment el sistema patriarcal. Encara és d'hora per saber si aquesta energia pot generar una revolució feminista però sí que ja es pot constatar que sense les dones, la revolució que està tenint lloc al Líban no hauria succeït.

Damola Adejumo-Ayibiowu Western style 'democracy' in Africa is just a way of pushing the neoliberal agenda

Des de la reivindicació d'una cultura democràtica pròpia a l'Àfrica, l'autora critica la imposició d'estàndards democràtics occidentals que tot sovint tenen l'efecte contrari de pervertir la democràcia que se suposa que es vol fer arrelar als països africans. Molts estudiosos defensen que la manca de democràcia és la causa principal de la pobresa a l'Àfrica, però malgrat la implementació de reformes impulsades pels donatius de governs estrangers la corrupció, la pobresa i altres reptes continuen sent vigents l'Àfrica. D'altra banda, l'onada de democratització que va conèixer Àfrica durant els anys noranta va obrir la via cap a eleccions multipartidistes però sense que això millorés el benestar de les masses pobres africanes. L'autora també apunta que la implementació de la democràcia liberal occidental a l'Àfrica s'ha caracteritzat per la violència i el frau electoral, i que els donants occidentals també contribueixen a aquests fracassos democràtics perquè sempre avalen qualsevol país africà on se celebren eleccions etiquetades com a democràtiques, fins i tot quan guanyen líders antidemocràtics. Argumenta que la democràcia és una part intrínseca de la cultura africana i que quan els europeus que van explorar i colonitzar Àfrica es van amb regnes democràtics que havien de destruir abans que el seu projecte de colonització no pogués tingués èxit. No obstant això, l'eurocentrisme nega la història política democràtica d'Àfrica i projecta la cultura d'Àfrica com a autocràtica i antidesenvolupament. L'autora considera, en darrer terme que el perill d'una democràcia prestada o de qualsevol ideologia importada és que, a banda de les seves qualitats intrínseques, pot contenir altres elements no culturals que poder ser perjudicials per a la societat receptora. El repte per als responsables polítics africans és, doncs, analitzar de manera conscient i contínua les societats autòctones per trobar-hi uns principis i unes pràctiques democràtiques valuoses que es puguin adaptar a l'entorn i reflectir situacions contemporànies que portin a una millor governança i al desenvolupament.

Economia, benestar i igualtat

Gabriele de Angelis Finally a eurozone budget, probably the wrong one

A principis del mes d'octubre, la reunió de l'Eurogrup va arribar a un acord detallat sobre un instrument pressupostari per a la convergència i la competitivitat (BICC), en definitiva, el pressupost tan esperat per a la zona euro. En efecte, l'Eurozona necessita un pressupost que permeti reequilibrar les oportunitats de creixement d'un continent ple de desequilibris macroeconòmics persistents, desfasaments de productivitat i, per consegüent, d'una creixent desigualtat. Aquest és molt particularment el cas dels països que encara lluiten per aconseguir una recuperació completa després de deu anys d'estancament o de crisi econòmica severa, i que necessiten ajuda per mantenir el curs de les reformes destinades a millorar la productivitat i la inversió pública. Però des del punt de vista de l'autor, els termes de l'acord constitueixen motius de preocupació i el problema rau principalment en el conflicte redistributiu entre els membres de la zona euro que probablement provocarà

l'estructura de govern del BICC. Considera que el pressupost de l'Eurozona tal com s'ha dissenyat té tres implicacions. En primer lloc, és probable que els estats membres vegin els fons com a contribucions nacionals amb efectes redistributius. Segon, alguns estats seran contribuïdors nets a llarg termini, mentre que d'altres seran receptors nets a llarg termini, ja que l'assignació es basarà en la població i per producte per habitant brut. I, en tercer lloc, les entitats intergovernamentals tindran un paper decisiu per determinar com s'ha de gastar el pressupost a nivell nacional, ja que l'acord final preveu que les propostes dels estats membres s'hagin de vincular amb el Programa nacional de reforma i ser compatibles amb el procés pressupostari nacional. Considera, per tant, que aquest podria ser el moment adequat perquè el Parlament Europeu reivindiqui un paper més actiu com a responsable en la definició de les prioritats de reforma i inversió, incloses les directrius de política econòmica. Això reforçaria el control democràtic del pressupost de la zona euro, permetria un debat just sobre les opcions de política econòmica i garantiria l'eficàcia d'aquest nou instrument.

Erik Jones Christine Lagarde's Hardest Task Isn't In Her Job Description

Foreign Affairs dedica aquest article a analitzar la complexitat de la tasca que haurà d'enfrontar la nova directora del Banc Central Europeu, Christine Lagarde, que haurà de governar un banc internament dividit i possiblement tractar amb uns ministres de finances de la zona euro recalitrants. Assenyala que si bé Lagarde té una experiència impressionant tant com a ministra de finances a França que com a cap del FMI, és més coneguda pel seu domini de la política fiscal que no pas monetària. Aquesta experiència l'ajudarà en les negociacions amb els ministres de finances de la zona euro però al mateix temps la seva relativa inexperiència en el món de la banca central la pot exposar-la a l'escepticisme del seu propi Consell de Govern. Per avançar en una agenda d'estimulació monetària, Lagarde haurà de revertir en primer lloc les divisions existents en el Consell de Govern del BCE i entre els ministres de finances. Tant el seu predecessor Mario Draghi com ella mateixa han deixat clar que la batalla política real està en el vessant fiscal però per guanyar aquesta batalla, la nova presidenta del BCE haurà de guanyar-se l'aval dels ministres de finances de la zona euro i compatibilitzar els interessos d'economies tan diferents com les d'Alemanya i Grècia. El debat sobre la política monetària també pot distreure els esforços de Lagarde per augmentar la transparència i el camp d'acció del BCE. A més, li pot impedir de convèncer els governs nacionals perquè utilitzin la política fiscal per enfortir l'economia europea. L'article conclou que ara és hora que els governs nacionals —i no el BCE— facin un l'esforç que cal fer i per tant la prioritat de Lagarde serà convèncer els ministres de finances europeus perquè n'assumeixin el lideratge.

Paul Krugman Centrists, Progressives and Europhobia

L'economista Paul Krugman es posiciona en el debat entre els candidats progressistes i centristes del Partit Demòcrata de cara a les eleccions presidencials nord-americanes de 2020. I es decanta clarament a favor dels progressistes en tant que considera que la qüestió

és que els centristes que assenyalen a Europa com un exemple de totes les coses dolentes que succeeixen quan es persegueix amb massa entusiasme la justícia social estan ancorats en el passat. En darrer terme, considera que l'experiència europea moderna justifica les afirmacions progressistes que podem fer moltes coses per aconseguir que els Estats Units sigui més just sense destruir els incentius.

Branko Milanović Chile: el icono del neoliberalismo que cayó en desgracia

Branko Milanović analitza la situació molt explosiva que s'està vivint a Xile, on l'antic model del neoliberalisme més radical a Sud-Amèrica ha entrat en barrina i on la pressió social al carrer ha causat ja moltes víctimes mortals. El principal aspecte en el qual ha fracassat el país és en les seves polítiques socials, ja que malgrat que Xile és al capdavant de Llatinoamèrica pel que fa al PIB per càpita, també té el nivell de desigualtat salarial més alt que cap altre país llatinoamericà excepte Colòmbia i Hondures. Per exemple, el 5% més pobre de la població xilena té un nivell d'ingressos que és aproximadament el mateix que el del 5% més pobre de Mongòlia mentre el 2% més ric gaudeix d'un nivell d'ingressos equivalent al del 2% més ric d'Alemanya. En definitiva, el model neoliberal radical iniciat per la dictadura de Pinochet no s'ha corregit i ha entrat en barrina i la pressió social al carrer, a més de causar molts víctimes mortals, ha obligat a traslladar la celebració de la COP25 a Madrid. Una desigualtat extrema combinada amb la total mercantilització de molts dels serveis socials havien quedat amagada per l'èxit del seu PIB per càpita. Però les recents protestes demostren que això últim no és suficient. El creixement és indispensable per a l'èxit econòmic i per reduir la pobresa, però si no hi ha justícia social i un mínim de cohesió social, els efectes del creixement acaben donant pas al sofriment i a les manifestacions.

Christine Berry Neoliberalism tells us we're selfish souls – how can we promote other identities?

L'autora destaca que el suport públic a la cooperació, la propietat col·lectiva i l'atenció mútua han persistit, malgrat la popularitat d'alguns dels temes neoliberals i planteja quines polítiques podria seguir l'esquerra per construir un futur més just. Per fer-ho, l'esquerra ha de reconèixer que alguns aspectes de l'agenda neoliberal han estat aclaparadament populars en tant que ha sabut aprofitar amb èxit els instints de la gent sobre el tipus de vida que volen conduir i ha embolcallat aquests instints en una narració convincent sobre com ens hauríem de veure nosaltres mateixos i els altres. Considera que necessitem per tant una estratègia coherent per substituir aquesta narració per una que reconstrueixi activament la nostra autoimatge col·lectiva, convertint-nos en ciutadans empoderats que participen en comunitats d'atenció mútua, en lloc d'individus propietaris egoistes que competeixen en els mercats.

Sostenibilitat i canvi climàtic

Gregorio Martín Quetglas i Cándido Méndez Digitalización y descarbonización

A parer dels autors, si Europa és un actor secundaria en la digitalització davant dels Estats Units i la Xina, en canvi lidera el procés des de l'àmbit tècnic i polític en la descarbonització, dos sectors que tenen efectes importants sobre l'ocupació. Europa ha d'acreditar el seu lideratge en la descarbonització, i demostrar que la lluita contra el canvi climàtic és una gran oportunitat, associada a una regulació social de la digitalització, per reforçar el nostre model social, i recuperar el treball amb drets. Segons quins siguin els resultats de la cimera del clima que finalment se celebrarà a Madrid arran dels aldarulls a Santiago de Xile, podrà haver-hi una oportunitat per a l'ocupació amb inversions, profuses i urgents, en diversos àmbits: instal·lacions d'energies renovables, tecnologies de bateries, noves generacions de panells solars, racionalització de la mobilitat, edificis eficients, tècniques de calefacció i climatització, producció de ciment i acer de forma diferent, manglars i boscos d'espècies millorades, etc. En definitiva, es tracta d'instituir polítiques que creuen resiliència, donin suport a la capacitat i ajudin a les persones a preparar-se per noves maneres de treball i estils de vida.

Claire Lecœuvre Les écologistes tentés par l'action directe

L'autora ressenya que al llarg dels darrers mesos i en diferents llocs del món els activistes mediambientals han multiplicat les accions contundents a favor de la defensa del planeta, i expressa la seva preocupació per l'enduriment del moviment ecologista tant en les seves modalitats d'acció com en el seu projecte polític. En tant que considera que els militants ecologistes ja no creuen que la preservació de l'ecosistema sigui compatible amb el model de creixement capitalista es planteja la qüestió de saber si aquesta nebulosa que conforma el moviment ecologista serà capaç d'apropar-se a altres lluites i acordar estratègies transversals susceptibles d'enderrocar l'ordre establert. En efecte, considera que és important que els defensors del planeta estiguin en una composició real, acceptin fer coses amb persones diferents, i incloure reivindicacions provinents d'altres lluites.

Audrey Wilson Who Will Save the Paris Agreement?

La retirada dels Estats Units del Pacte de París sobre el clima pot comportar que malgrat que l'acord no ho requereix explícitament, altres països grans emissors de carboni, com la Xina o l'Índia, augmentin els seus compromisos sobre la reducció de les emissions. Així, en declaracions fetes amb motiu del seu desplaçament a Beijing, el president francès, Emmanuel Macron, va dir que ambdós països haurien d'actualitzar les seves promeses de reducció d'emissions, per mitjà d'una cooperació decisiva entre la Xina i la Unió Europea. L'autora també assenyala que la retirada del Pacte climàtic trigarà un any en fer-se efectiva, la qual cosa significa que els Estats Units no es retiraran fins després de les eleccions

presidencials del 2020. Després d'aquesta data, els Estats Units assistirien doncs a les reunions com a observadors. Acaba apunta que tot i que el candidat demòcrata guanyi la presidència el 2020 i s'aconsegueixi reincorporar els EUA a l'acord, es corre el risc que els altres països ja no els considerin com un soci estable i de confiança.

Eliane Brum Ante la emergencia climática, descolonizar el pensamiento

L'autora de l'article critica amb vehemència la decisió de traslladar la cimera de la COP25 de Santiago de Xile a Madrid arran de les protestes i de la violenta repressió que han tingut lloc les darreres setmanes a Xile. En efecte, considera que una part d'Europa té plantejaments il·luministes en el debat climàtic, mentre que les seves empreses escampen pesticides en altres continents i les seves companyies mineres contaminen els rius a l'Amazònia. També apunta que el gest "generós" d'Espanya per acollir la COP busca reforçar la imatge d'una Europa "civilitzada" quan, de fet, si encara hi ha selva amazònica és gràcies als indígenes que els colonitzadors europeus han intentat exterminar i no hem d'oblidar que és precisament Europa la major causant de la destrucció ecològica que està pagant tot el planeta. En definitiva, els organitzadors de la COP25 han d'entendre amb tota urgència que, sense descolonitzar el pensament, no hi ha futur.

Innovació, ciència i tecnologia

Nicolò Bellanca La libertà al tempo dell'Intelligenza Artificiale

Des de les pàgines de MicroMega l'autor ens interpel·la i es pregunta si encara té sentit inspirar-nos, en les nostres accions ètiques i polítiques, en la idea de llibertat humana. Si això encara té sentit, a l'era de les màquines intel·ligents i de l'anàlisi bioquímica dels nostres processos de presa de decisions. Comença evocant algunes definicions senzilles i alguns punts del debat en curs. La Intel·ligència Artificial (IA) existeix quan una màquina es comporta de les maneres que anomenaríem intel·ligents si es tractés d'un ésser humà. En un dels aspectes més importants de la intel·ligència humana, la capacitat d'aprendre, els ordinadors estan demostrant ser, en els darrers anys, igual de vàlids o millors que nosaltres en tasques com el reconeixement de veu, la traducció d'idiomes o la identificació de malalties a partir d'anàlisis radiogràfiques. També apunta, però, que sembla impossible i, en tot cas, és totalment indesitjable que, per programar l'IA, es convergeixi en un codi ètic únic, basat en una noció universal de la naturalesa humana. En darrer terme, reconèixer que els humans es divideixen en valors i opcions èticopolítiques diverses és un punt indispensable, perquè equival a reconèixer la nostra llibertat.

Rana Foroohar How big tech is dragging us towards the next financial crash

Tal com passa amb els grans bancs, les grans empreses tecnològiques utilitza la seva gran

capacitat de pressió per evitar la regulació del seu sector i consideren que han de ser autoritzades a jugar amb unes diferents regles. L'autora considera que aquesta actitud, com també va ser el cas dels bancs, podria estar a punt de provocar importants estralls financers a tothom. Per evitar això, considera que cal tractar les grans empreses tecnològiques com qualsevol altra, i que això requereix un canvi significatiu en el model de fer negocis, amb un benefici potencial i repercussions importants en el preu de les accions. Les extraordinàries valoracions de les grans empreses tecnològiques es deuen en part a les expectatives que té el mercat de que a llarg termini es mantindran els poders de monopoli dels quals gaudeixen, només amb un lleugers constrenyiments regulatoris.

Hannah Murphy i Madhumita Murgia Can Facebook really rely on artificial intelligence to spot abuse?

Financial Times analitza el repte gegantí al qual s'enfronta Facebook de fer per manera que els seus 35.000 moderadors puguin seguir i controlar cada dia milers de milions de publicacions i comentaris per esborrar-ne el contingut abusiu i perillós. Fa poc més de divuit mesos Mark Zuckerberg es va mostrar confiat que els avenços ràpids en Intel·ligència Artificial resoldrien el problema ja que els ordinadors detectarien i aturarien l'assetjament escolar, el discurs d'odi i altres infraccions a les polítiques de Facebook abans que aquestes es poguessin difondre. Però, tot i que la companyia ha fet avenços importants en aquest sentit, la concreció de la promesa de la qual és portadora la IA encara sembla llunyana. Durant els últims mesos, Facebook ha patit fracassos importants per no haver pogut evitar contingut il·legal, com les imatges en directe d'atemptats terroristes com el de Christchurch, i Zuckerberg ha reconegut que la companyia encara ha d'investir molt en recursos humans per detectar els problemes.

Laura Spinney History as a giant data set: how analysing the past could help save the future

L'autor d'aquest article publicat a The Guardian argumenta que si calcular els patrons i els cicles del passat ens pot portar a tenir una millor comprensió de la història. Potser també ens podria ajudar a prevenir crisis polítiques i històriques abans que es produeixin. En efecte, les societats humanes passen per períodes de creixement previsibles, durant els quals la població i la prosperitat augmenten. Després venen períodes de decadència igualment previsibles. Aquests cicles acostumen a durar dos o tres segles i culminen en un malestar generalitzat: des de revoltes obreres fins a la revolucions. En les últimes dècades, diversos indicadors socials preocupants, com la desigualtat en la distribució de la riquesa i l'explosió del deute públic han començat a colpejar els països occidentals, la cosa indica que aquestes societats estan apropant-se a un període de grans trastorns. L'article repassa els arguments del biòleg Peter Turchin en el seu llibre *Historical Dynamics* (Princeton University Press, 2003) en el qual mira d'establir si la Història, així com la física, es regeix per alguns lleis constants i uns patrons predictibles.

Scott Malcomson The Real Fight for the Future of 5G

Mitjançant la tecnologia 5G és possible dur a terme unes quantitats enormes de computació a velocitats molt altes i sense necessitat de connectar el dispositiu d'entrada —un telèfon mòbil, per exemple, o un cotxe sense conductor— a cap mena de cable de. Tanmateix, aquestes altes velocitats només són possibles si la resta del sistema (torres de senyal, estacions base, servidors de distribució i centres de gran escala que contenen les dades i realitzen també moltes tasques de computació) són prou a prop d'aquests dispositius d'entrada. Tenir el telèfon, el cotxe o el marcapassos en constant contacte amb un centre de gran potència computacional situat l'anomenat núvol sona com una cosa increïblement extraterritorial. Malgrat això els seus components físics fan que el sistema emergent encara estigui estretament més lligat a una ubicació determinada que l'actual Internet. Per a l'autor, això significa que és de la més alta importància saber si el control de la 5G serà exercit principalment per part d'estats o d'empreses, ja que les conseqüències per a la vigilància, la seguretat i la prosperitat nacional seran enormes, tot i que els responsables polítics i els executius empresarials gairebé no han començat a abordar aquestes temes.